

Zahvala Železarne Skopje

Dragi tovariši!

Naš delovni kolektiv se vam iskreno zahvaljuje, ker sočustvujete z nami v veliki žalosti zaradi katastrofalnega potresa.

Vaše sočustvovanje in pomoč, ki nam jo nudite, je še en dokaz, da nista pozabljeni ljudska solidarnost in toplina humanosti. To nas napolnjuje z upanjem, da bo naše Skopje spet lepo in srečno mesto.

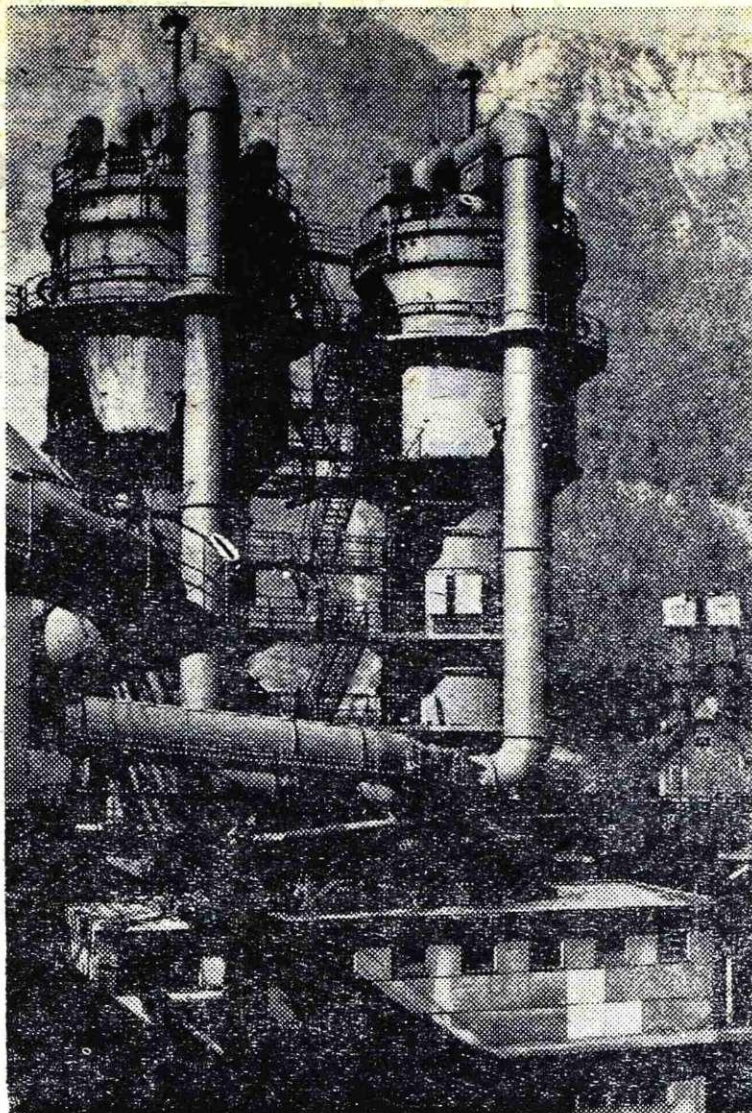
Delovni kolektiv rudnikov in
Železarne Skopje

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE
J E S E N I C E

JESENICE, 7. SEPTEMBRA 1963 ŠTEVILKA 36/V

V avgustu samo 98,2 odstotka

Železarna Jesenice je izpolnila operativni plan v skupni proizvodnji samo 7 98,2 odstotka, medtem ko je blagovno proizvodnjo preseгла za 10,8 odstotka (samo za tuje naročnike). Operativnega plana niso izpolnili: martinarna v topilnicah, težka proga in žična valjarna v valjarnah in žičarna v predelovalnih obratih. Celotni primanjkljaj v skupni proizvodnji na družbeni plan znaša za 8 mesecev 19.540 ton. — Največji primanjkljaj v skupni proizvodnji ima martinarna in sicer 22.632 ton, v žičarni pa 2427 ton. Medtem pa imajo že velik naskok v proizvodnji v istem času: plavž 1058 ton, elektropeč 1100 ton, valjarna 2400 — 1335 ton, valjarna 1300 — 1724 ton.

V topilnicah so izpolnili operativni plan skupne proizvodnje samo s 94,8 odstotka. Martinarna je zaradi objektivnih težav zopet pričela obratovati na tri izmene, kljub temu pa ni izpolnila operativnega načrta za 10,7 odstotka. Ostali obrati so delali normalno.

V valjarnah so operativni plan skupne proizvodnje presešli za 2,6 odstotka, blagovno proizvodnjo pa za 11,2 odstotka. V tej enoti ni dosegla operativnega plana težka proga zaradi podaljšanja remontnih zidarskih del na strojni peči III in IV in delno zaradi pogoškega motorja Leonard. Tudi žična valjarna ni izpolnila operativnega plana in to največ zaradi večkratne menjave vložnega materiala, delno pa zaradi valjanja kvalitete in ploščate žice. V valjarni 1300 so imeli letni remont, v valjarni 2400 pa težave z normalizacijo debele pločevine nad 20 mm. Kakor v prejšnjem mesecu so se ponavljale iste težave z vložnim materialom (po asortimentu) na težki progi, v valjarni 2400 in žični valjarni. Tudi zaloga platin v valjarni 1300 je bila na koncu meseca 0.

V predelovalnih obratih so izpolnili operativni plan v skupni proizvodnji samo z 98,5 odstotka, plan blagovne proizvodnje pa presegli za 6,7 odstotka. V tej enoti edino žičarna ni izpolnila operativnega plana in to zaradi občutnega pomanjkanja delavcev. V hladni valjarni na so imeli velike težave z zlomi in krušenjem valiev na Demag stroju. V žebliarni so izdelali za 62 odstotka manj bodeče žice kot po planu — zaradi pomanjkanja delavcev.

Kakor v prejšnjih mesecih je bil isti tempo pri izvrševanju planskih nalog za izvoz. Občutno pa je bilo tudi pomanjkanje delavcev skoraj v vsch obratih.

RJ

Kaj lahko pričakujemo od zakladanja bazičnega aglomerata v plavž?

V obratu plavž opravljajo od 9. avgusta 1963 poizkuse predelave samohodnega aglomerata v plavžu.

Namen teh poizkusov je uvesti uporabo samohodnega aglomerata v plavžu ter ugotoviti njegovo ekonomsko upravičeno uporabo. Za našo železarno pa ima uporaba drobnega apnenca še večji pomen iz naslednjega razloga:

Pri proizvodnji apnenca v do ali pa ga po smešno nizkamnolomu nam določen odstop kot neuporaben za plavž zaradi drobnega zrna, ki se odseje na njih. To podzrno smo do nehalnega vozili ali na »hal-

aglomeracijo, kjer ga dodajamo rudni mešanici kot primes za aglomeriranje. S tem bomo dosegli, da bo potreba po apnencu za naša plavža manjša, saj bomo uporabili vse, kar v kamnolomu proizvajamo pod imenom »surovi kamen«. Samohodni aglomerat namreč pri predelavi v plavžu ne potrebuje nobenih dodatkov. Poleg omenjenih prednosti pa pričakujemo na plavžu št. 1, na katerem poskuse opravljamo, manjšo

porabo koksa in večjo proizvodnjo.

Lani je znašala poraba apnenca v obratu plavž 485 kg na tono surovega železa. Z dodatkom drobnega apnenca mešanici za aglomeracijo bo ta vrednost občutno nižja. V času enomesečnih poskusov je padla poraba apnenca, ki ga direktno zakladamo v plavžu, na 187 kg na tono surovega železa.

Znano je, da je za izgon ogljikovega dioksida iz apnenca, ki ga založimo v plavž, potrebna določena količina toplote. To toploto dovedemo v plavž s koksom. V primeru pa, da dodajamo drobni apnenec rudni mešanici za aglomeracijo, izženemo ogljikov dioksid iz apnenca na aglomeracijskem traku. Tako prihranimo toploto, potrebno za to v plavžu, oziroma koksa.

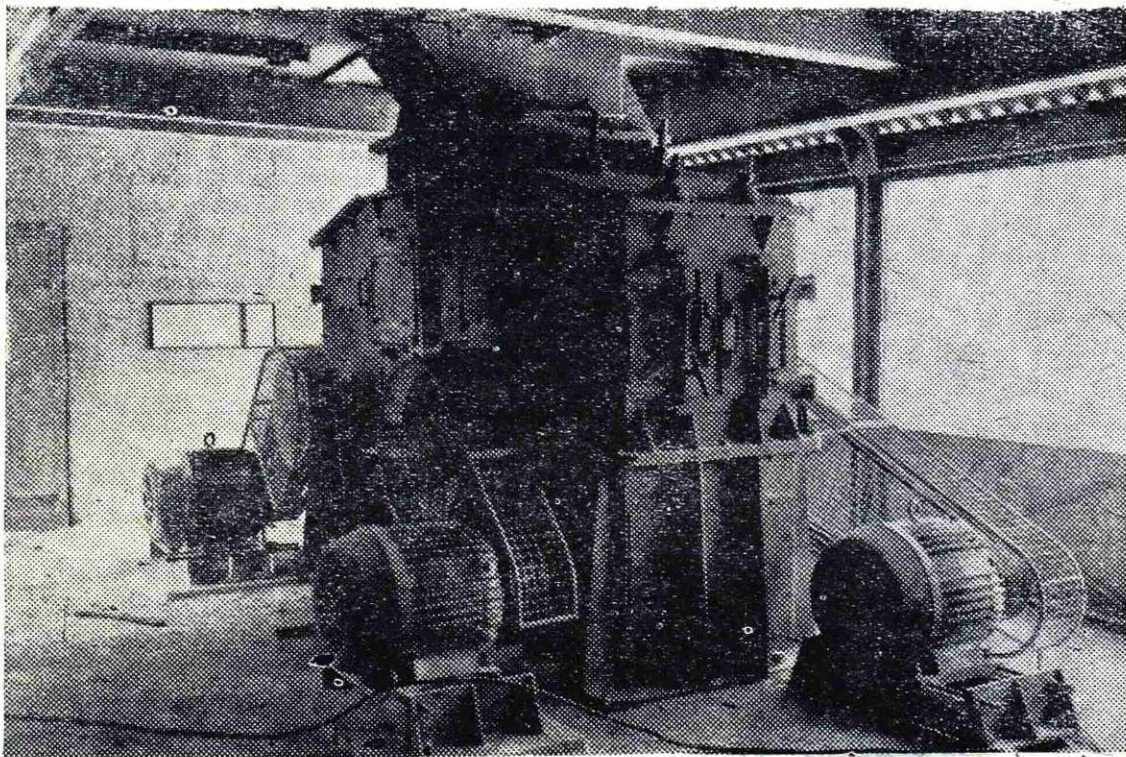
Literatura navaja izkušnje iz prakse s trditvijo, da je za izgon 1 kg ogljikovega dioksida, ki ga odpravimo, v plavžu potrebno 0,7 do 0,9 kg koksa več. Če bi v plavžu zamenjali vso potrebo apnenca s samohodnim aglomeratom, bi znašal prihranek koksa v naših pečeh:

$485 \times 0,43 \times (0,7 - 0,9) =$
 $= 146 \text{ do } 187 \text{ kg koksa na to-}$
 $\text{no surovega železa.}$

(0,43 je odstotek ogljikovega dioksida v našem apnencu).

S tem pa še niso izčrpane vse prednosti samohodnega aglomerata. Samohodni ali

(nadaljevanje na 2. str.)

Udarni granulator za mletje apnenca na zrno pod 3 mm

Proizvodnja v avgustu

IZPOLNITEV PO OBRATIH

Ekonomski enota	Izpolnitev operativ. plana v %	
	skupna proizvodnja	blagovna proizvodnja
plavž	104,7	—
martinarna	89,3	—
elektropeč	107,8	—
livarna	112,2	180
šamotarna	105,5	—
TOPILNICE	94,8	180
težka proga	93,4	118,4
lahke proge	115,9	106,4
žična valjarna	95,7	162,4
valjarna 2400	112,8	114,6
valjarna 1300	99,8	99,8
jeklovlek	105,8	106,3
VALJARNE	102,6	111,2
hladna valjarna	112,2	112,4
žičarna	87,8	103,3
žebličarna	110,0	109,9
cevarna	131,1	102,0
elektročni oddelek	105,0	106,6
PREDELOVALNI OBRATI	98,5	106,7
ZELEZARNA	98,2	110,8

Prvi poizkusi na novem stroju za poliranje tanke pločevine

Poročali smo že, da so v valjarni 1300 montirali stroj za brušenje in poliranje nerjaveče pločevine, ki smo ga dobili iz ZDA. To je bil tudi prvi stroj, ki smo ga dobili v okviru našega rekonstrukcijskega programa. Pred kratkim so opravili na tem stroju že prve poizkuse in ugotovili, da naprava zelo dobro deluje, težave pa so nastale zaradi brusilnih trakov, ki jih izdelujejo v podjetju »Katrana« v Zagrebu. Brusilni trakovi ne odgovarjajo in so zato naročili nove trakove in pričakujejo, da jih bodo v kratkem dobili iz uvoza.

V valjarni 1300 so zelo pogosto omenjali problematično ceno oziroma cenik za izdelavo rebraste pločevine. Končno je bil rešen ta problem, ko je CDS na 21. rednem zasedanju sprejel nov cenik in bo izdelava rebraste pločevine iz predpločevine plačana po 1.645 dinarjev na tono, oziroma iz platin po 2.961 dinarjev na tono. Po teh cenah bodo plačevali rebrasto pločevino od 1. avgusta dalje.

Kljub temu, da so dobili nekaj novih ljudi za delo na delovnih mestih, pa še vedno primanjkuje do normativu 34 ljudi. V preteklem me-

10. redna seja Upravnega odbora

S 1. septembrom deljen delovni čas za vodstveni kader

30. avgusta 1963 je imel Upravni odbor svojo 10. redno sejo, na kateri so člani razpravljali o predloženih ukrepih za izboljšanje delovne discipline, o nekaterih vprašanjih iz tekoče problematike poslovanja in prošnjah, predvsem za izredne plačane dopuste. Zaradi kratkega časa je dokaj gradiva, predvsem pa prošnje, upravni odbor odložil za prihodnjo sejo.

Po razpravi o omenjenih vprašanjih je UO poleg drugih sprejel tudi naslednje sklepe:

1. S predloženimi ukrepi za izboljšanje discipline so se člani UO strinjali, jih potrdili in sklenili:

— s 1. septembrom se uvede v železarni stalna vsakodnevna dežurna služba po okrožnici št. 16 z dne 26. avgusta;

— prav tako se s 1. septembrom uvede za vodstveni kader (približno 60 oseb) deljen delovni čas in to od 7. do 13. in od 15. do 17.30 ure, vse dni od ponedeljka do

petka, v sobotah pa od 7. do 12. ure;

— v mesecu septembru je treba urediti delo asistentov na izmene in zato ta kader izpopolniti.

2. Upravni odbor se strinja s predlogom o formiranju osebnih dohodkov za vroče obrate in za hladno valjarno — žičarno. Predlog temelji na tem, da bi sedanji cenik za enoto izdelka uporabljali do 85 odstotkov doseženega plana proizvodnje. Če obrat doseže plan proizvodnje več kot 85 odstotkov, se cenik poveča za 25 odstotkov. Končno o tem lahko sklepa le CDS, zato je UO ta predlog odstopil komisiji za nagajevanje s priporočilom, da ga pozitivno predloži CDS v potrditev in z mnenjem, naj bi sredstva, pridobljena z novim načinom formiranja, EE uporabile za reševanje problemov notranje delitve osebnih dohodkov.

3. UO je sprejel poročilo o problematiki izrednih slušateljev na raznih šolah in sklenil:

— izredno šolanje naj se na vseh stopnjah in v vseh strokah vsklajuje s potrebnimi podjetja in naj se zato tudi materialno stimulira;

— več pozornosti je treba posvetiti izbiri kadra, ki se odloči za izreden študij, na ta način, da se ga izbira med tistimi, ki so že sedaj dobri strokovnjaki;

— v ta namen je treba izdelati pravilnik, ki bo točno določal in vsklajeval obveznosti in dolžnosti posameznika ter celote.

Jubilej v valjarni 1300

Valjarna tanke pločevine praznuje 18. septembra 30. letnico obstoja. V kolektivu dela še danes, po tridesetih letih približno 15 delavcev, ki so v valjarni tanke pločevine od samega začetka. Za ta pomemben jubilej in vztrajno delo v tridesetih letih je UO na seji dne 30. avgusta sklenil, da te delavce nagradi z ročnimi urami, ki bodo imele vgravirano posvetilo, kot spominsko darilo na 30-letno uspešno in dobro delo v istem obratu.

Kaj lahko pričakujemo od zakladanja bazičnega aglomerata v plavž?

(nadaljevanje s 1. strani)
bazični aglomerat ne vsebuje kemične spojine ($\text{FeO} \times \text{SiO}_2$), imenovane fajalit, ki je zelo neugodna v aglomeratu. Vse kisline se vežejo na CaO (žgano apno), ki je močnejša baza od FeO .

Fajalit ima nizko tališče in

zaradi tega ob njegovem nastanku oplakuje površine aglomerata. Ta tenka plast fajalita na površini aglomerata je izredno slabo porozna, kar ima slab vpliv na predelavo v plavžu, predvsem zaradi tega, ker preprečuje indirektno redukcijo, katere delež pa hočemo imeti v plavžu čim večji.

Torej z uporabo bazičnega aglomerata v plavžih lahko pričakujemo več ekonomskih prednosti in to:

1. Uporabili bomo tudi odpadli apnenec v kamnolomu za plavže.

2. Poraba koksa na tono surovega železa naj bi bila manjša.

3. Proizvodnja surovega železa naj bi bila večja.

Omenim naj še to, da v svetu v pretežni večini plav-

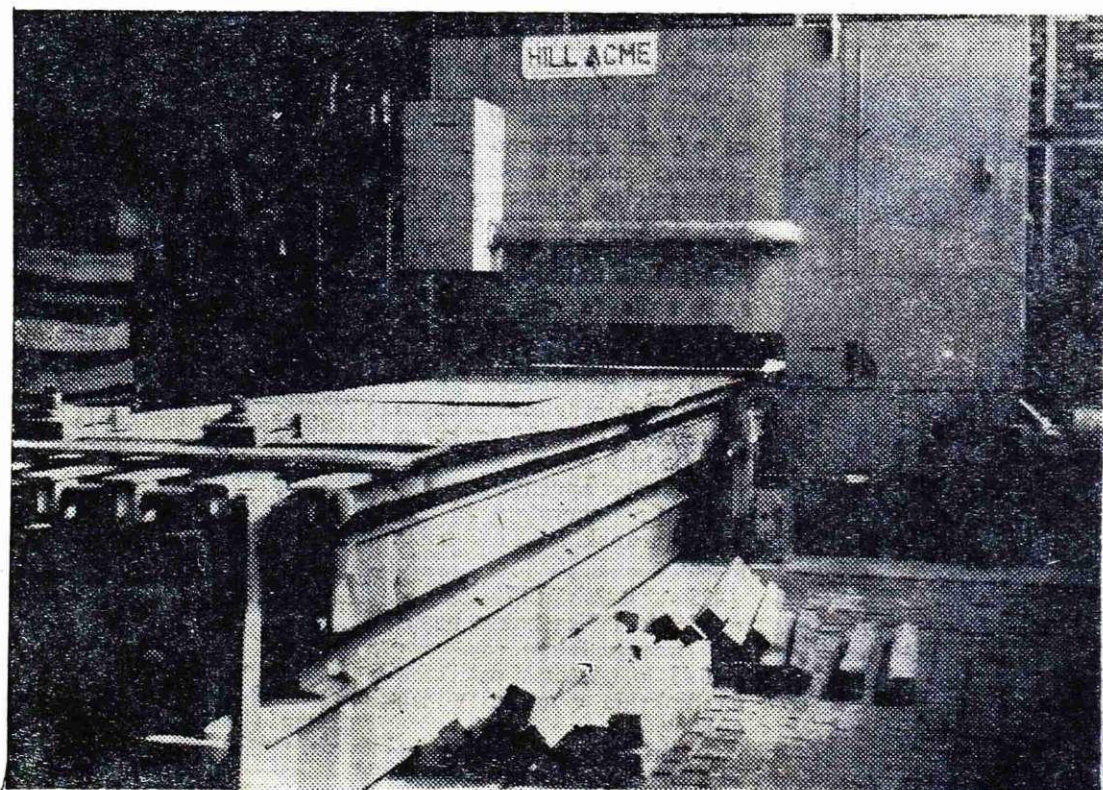
žev, ki predelujejo aglomerat, uporabljajo bazični ali samohodni aglomerat, tako da vsip praktično sestavljata dve komponenti: aglomerat in koks. Katerokoli podjetje danes gradi nove plavže, ima poleg tudi aglomeracijo, ki proizvaja samohodni aglomerat. Le tak plavž, z uvedbami ostalih novosti pri proizvodnji surovega železa, lahko proizvaja surovo železo z malo porabo koksa oziroma po nizki ceni. Danes v svetu že gradijo plavže, ki predelujejo samohodni aglomerat s porabo koksa pod 650 kilogramov na tono surovega železa. Upamo, da se bomo tej številki vsaj delno približali tudi na Jesenicah po zgraditvi nove aglomeracije in rekonstrukciji plavžev.

inž. Vinko Golc

OBVESTILO!

Zaradi izrednega zanimanja za razstavo »Leto 1943« v Gimnaziji na Jesenicah bo razstava odprta do 12. septembra 1963.

Tehnični muzej

Stroj za brušenje in poliranje nerjaveče pločevine, ki smo ga dobili iz ZDA

Problematika kantin in malic

Delavski svet gostinske enote »Železarn« je na redni seji dne 22. avgusta razpravljal o problematiki delitve malic v kantinah in o poslovanju kantin. Iz poročila vodje Gostinske enote je razvidno, da je delo kantin zelo pestro, obsežno in večkrat tudi težavno.

Za primer naj navedemo nekaj bistvenih živil in njihovo porabo v juliju. V kantinah so v juliju prodali: 13.500 kg kruha, 60.400 žemelj, skoraj 3000 kg salame, 2000 kilogramov sira in 2000 škatel topljenega sira, 18.900 konzerv sardin, 14.000 konzerv je-trne paštete, 17.700 konzerv mesnega zajtrka, 18.000 klobas, 7.000 litrov mleka, 16.600 kozarcev jogurta, 68.000 steklenic oranžade in 10.000 steklenic radenske.

Med pripravljenimi jedili so prodale kantine največ fižolove solate — 9.200 porcij, paradižnikove solate — 7.800 porcij in 3.600 porcij kumarične solate.

Golaža, vampov in srbskega fižola pa so prodale kantine vsakega po 2000 porcij.

Med tobačnimi izdelki so kantine prodale največ cigaret — 114.000 Morava in 106 tisoč Zeta.

To so le nekateri osnovni artikli, ki so jih v juliju prodale kantine, je pa še mnogo drugih. Promet kantin v juliju je znašal 24.179.031 dinarjev, povprečno odpade na vsako kantinerko mesečno 604.476 dinarjev, ali dnevno 20.150 dinarjev. Vsekakor številke, ki nam delno ilustrirajo delo zaposlenih v kantinah oziroma pri delitvi malic.

Delavski svet je na podlagi razprave o problematiki kantin in na podlagi poročila (o poročilu in problematiki bomo naše bralce seznanili v prihodnji številki) sprejel naslednje sklepe:

1. Glede discipline in odgovornosti kantinerk in ostalih zaposlenih se morajo pridrževati sklepov CDS in ne-odgovorne, nedisciplinirane ali strokovno nesposobne zamenjati.

2. Tople, mrzle in ostale malice je treba standardizirati, ker asortiment, kakršen je sedaj, ni mogoče obdržati zaradi prevelikega obsega in majhnih prostorov.

3. Delavci v kantinah ne morejo zahtevati izbire oziroma postrežbe za jedili kot to lahko zahtevajo v hotel-skih restavracijah.

4. V kolikor se bodo živila podražila, naj odgovorni forumi obrazložijo delavcem podražitev prej, preden dvignejo cene v kantinah, da ne bi krivda za večje cene padla samo na Gostinsko enoto.

5. Za vzdrževanje reda v kantinah, pravočasno priha-janje in odhajanje po dolo-čenem razporedu ne more odgovarjati Gostinska enota. Ta red je treba zagotoviti po upravni liniji, preko obrato-vodstev in mojstrov.

Kantinerke pa DS opozarja, da obilno delo v kanti-nah zahteva preudarne, mirne in nagle prijeme.

6. Predlagajo, da bi pri vratarju na Javorniku in na Jesenicah odprli kantine s slaščicami na bone, da ne bi s prodajo le-teh prekomerno obremenjevali kantin po obratih.

7. DS je zadolžil vodstvo Gostinske enote, da preko strokovne službe izpopolnjuje sistem dela v kantinah, predvsem na področju tople prehrane v jesenskih in zim-skih mesecih.

8. Vodstvo EE mora skr-beti, da bo strokovnost kanti-nerk vsaj tolikšna, da bodo poznale cene in osnovno ter hitro računanje, kar je tudi eden od pogojev za hitro po-strežbo. Pri grobih napakah, ki so vzrok malomarnosti kantinerk, ne smemo popu-ščati in vsak ugotovljen pri-mer dosledno obravnavati.

9. DS priporoča upravi podjetja, da uredi pomoč kantinerkam pri transporti-ranju hrane v tiste jedilnice, kamor je ni mogoče pripe-ljati, ali pa so kantine na težko dostopnem kraju (stre-me stopnice).

Obilno delo v kantinah zahteva preudarne, mirne in hitre prijeme

EE plavž

14. redna seja DSEE

Na 14. redni seji DS EE plavž smo razpravljali o delu naše enote v avgustu ter o notranji delitvi osebnega dohodka. Pri razpravi o proizvodnji smo ugotovili, da smo tudi v avgustu delali zadovoljivo, posebno kar se tiče kvantitete. Proizvodnja surovega železa je bila za 496 ton nad planom. Posebno dobra proizvodnja je bila na peči II, dosegli smo povprečno 182 ton na 24 ur. Tudi peč I je izdelala več kot je predvi-deval načrt, čeprav so se v drugi polovici meseca začele tvoriti v peči nasedline, kar ovira normalno proizvodnjo.

S kvaliteto pa v avgustu ne moremo biti zadovoljni,

saj smo dosegli komaj 74 odstotkov I. kvalitete, kar je precej slabše kot v juliju, ko smo dosegli 83 odstotkov I. kvalitete. Kvaliteta je naj-bolj padla na peči I, dočim je bila na peči II zadovolji-va.

V kamnolomu smo začeli v avgustu z redno proizvodnjo drobnega apnenca za aglomeraciji nemoteno. Prav tako so uspeli v kamnolomu napraviti nekaj apnenca za zimsko zalogo. Da bi bil kolektiv kamnoloma pravilno stimuliran pri proizvodnji drobljenca za plavža in drobnega peska za aglome-racijo, je delavski svet spre-jel nove norme, ki so ločene za kamen in pesek.

Vsi ostali obrati so delali brez večjih zastojev ter smo koledarski fond smotrno iz-koristili. Večji zastoji so bili le na pražilni peči št. II za-radi okvar na 220 KW mo-torju. Razkladanje maršrut-nih vlakov v redu poteka, tako da stojnin praktično ni. Delavski svet je na podlagi obračuna za julij ugotovil, da je prvotno predvidena stimulacija premajhna ter je na osnovi razprave odstotek stimulacije povečal. Ker se je pokazalo, da vodilni ka-der na pražilnih pečeh z vestnim delom mnogo do-prinese, da razkladanje pote-ka v redu, na drugi strani pa skrbi za proizvodnjo pražil-nih peči, je delavski svet sklenil, da bodo tudi oni

udeleženi na premijah za razkladanje in sicer 10 odst, na osnovno postavko, ki pa ni osnova za izračun po cno-ti izdelka.

Da bi delno izboljšali tež-ke delovne pogoje v aglo-meraciji, smo začeli moni-rati napravo za odprševa-nje. Upamo, da bomo vsaj delno odstranili prah, ki otežkoča delo v aglomera-ciji.

Stane Torkar

ZAHVALA

Podpisani Karel Zvezda se iskreno zahvaljujem sindikal-nemu odboru martinarne in I.O. sindikalne organizacije Železarne Jesenice za prejeto denarno pomoč.

Karel Zvezda
Zdravilišče Gornik

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega do-brega in skrbnega očka, mo-ža, sina in brata

JOZETA JEZA

se iskreno zahvaljujemo nje-govim sodelavcem s promet-nega oddelka, ki so mu nu-dili prvo pomoč ob nesreči, kakor tudi zdravnikom dr. Čehu in dr. Vilmanu za-trud, da bi ga ohranila pri življe-nju. Zahvaljujemo se vsem darovalcem vencev in cvetja, godbi DPD Svoboda »Tone Cufar« Jesenice za ganljive žalostinke, govornikom za poslovljne besede ob odprtem grobu. HTV oddelku Železar-ne Jesenice za skrb in pozor-nost ter sosedom in vsem, ki so nam pomagali ter v dneih težke izgube z nami sočustvovali in pokojnika spremili na zadnji poti.

Zalujoča žena, sin, hčerka, mama ter ostalo sorodstvo

ŽELEZARNA JESENICE

Predsedstvo Zveze društev za varilno tehniko SFRJ in predsedstvo Društva za varilno tehniko SR Makedonije se delavskemu svetu in upravnemu odboru vašega podjetja ter vsemu kolektivu v svo-jem imenu in v imenu štaba za čiščenje, odseka za varjenje in rezanje, iskreno zahvaljuje za izdat-no in takojšnjo pomoč vaših strokovnjakov, varil-cev in rezalcev v Skopju pod vodstvom tovariša Pogačnika.

Skupina vaših sodelavcev je sodelovala v reše-valni akciji, ki so jo organizirale v okviru ome-njenega štaba naše organizacije in v kateri je sode-lovalo preko 500 varilcev iz preko 50 podjetij vseh republik. Skupina je preko predsednika Zveze in predsednika makedonskega društva dobila posebno zahvalo tov. Lazarja Koliševskega in predsednika mestnega sveta Skopje tov. Blagoje Popova.

Vaša skupina je dobila ob odhodu posebno po-trdilo o udeležbi pri reševalnih delih od štaba za čiščenje. Predsedstvo naših organizacij vas prosi, da se ponovno odzovete pozivu na pomoč, ki bi ga morda še poslali preko naših organizacij, kolikor bo to potrebno.

Prosimo, da vodstvo podjetja seznaní vse ude-ležence skupine vaših strokovnjakov s tem pismom in da izreče vsakemu posebej zahvalo. Enako za-hvalo zasluži ves vaš kolektiv.

S tovariškimi pozdravi!

Predsednik Zveze DVT SFRJ
inž. Pavel Štular

Predsednik DTZ SR Makedonije
inž. Vande Vandevski

Ob srečanju gorenjskih in primorskih partizanov v Cerknem

VII. SNOUB (Slovenska narodnoosvobodilna udruženja) „Franceta Prešerna“

Dne 12. julija 1943 so se zbrali v Davči borci vse Gorenjske ter je bila na ta dan ustanovljena VII. SNOUB brigada „Franceta Prešerna“, ki je delovala v sestavi XXXI. divizije. Komaj sestavljena brigada je 16. julija 1943 sprejela borbo pod vodstvom I. komandanta Zaneeta Javorja-Igorja in komisarja Iztoka pri Davči s številno najmanj 20-krat močnejšim sovražnikom. Po ofenzivni in defenzivni borbi se je Prešernova brigada zbrala na Žirovskem vrhu, da krene na Dolenjsko. Sovražnik jim je skušal onemogočiti pohod, zato je zbral na tem mestu 30.000 sovražnih vojakov, ki so obkolili Žirovski vrh. Od 28. julija do 3. avgusta 1943 so trajale borbe; ob tej priliki je bil ranjen tudi I. komandant. Po proboju je Prešernova brigada odšla pod vodstvom komandanta brigade Dušana Svare-Duleta na Dolenjsko. Dne 8. septembra 1943, na dan razpada fašistične Italije, so napadli Prešernovci skupno z delom Gradnikove brigade kolono Italijanov pri Dolenji vasi na cesti Ribnica — Kočevje. Pri tej akciji so v jurišu zajeli okrog 1200 fašistov z ogromnim plenom. Po tej akciji so prejeli povelje, da je treba uničiti belogardistično gnezdo Turjak. Sedem dni je trajala borba za največjo po-

stojanko bele garde v Sloveniji, saj je bilo v postojanki nad 800 belogardistov. S pomočjo artilerije je uspelo 19. septembra 1943 zasesti to največjo belogardistično postojanko. Ob tej priložnosti je bilo ujetih 720 belogardistov. S to borbo si je brigada priborila naslov »Udarna brigada Franceta Prešerna«. Vodstvo brigade je dobilo nalog, da po izgubi precejšnjega števila borcev formira brigado v številčnem sestavu kot edinico, ki bo pod enotnim vodstvom lahko izvajala težje vojaške naloge. Tovariš komandant Dule je to nalogo tudi izvršil.

20. oktobra 1943 so bile edinice osredotočene okoli Črnega vrha. Poveljstvo nad njimi je prevzel tov. Dule — Dušan Svare. Nekaj dni po ustanovitvi je XVI. brigada J. P. Vojka simbolično porušila in pobrala mine po križnični meji na več desetih kilometrov na široko. Istočasno je skupno s VII. brigado »Franceta Prešerna« po vrsti likvidirala postojanke ob meji, in sicer: Davčo 25. 10. 1943, Leskovco 28. 10. 1943, nato Brinje, Javorje in Žiri ter na ta način omogočila pot edinicam z Gorenjske na Primorsko. Mejniki, ki so 25 let ločili Slovence, to je Primorce in Gorenjce, so bili podrti, meja je izginila. V začetku novembra 1943 je bil

formiran IX. korpus, v katerega sestav je spadala XXXI. divizija (poleg XXX. divizije). Divizija je v defenzivni borbi prestala nemško ofenzivo.

Prišla je zima, v kateri se je divizija v glavnem učila in vzgajala. Ustanavljali so delavnice in zaledja, poleg tega pa se je razmahnilo kulturno življenje, obenem pa ustvarila povezava med civilnim prebivalstvom in vojsko. Po likvidaciji sovražnikovih postojank Davče in drugih je sledila silna novembrska ofenziva, toda tovarišu Svarunu, takratnemu komandantu brigade, se je zahvaliti, da se je brigada v tej ofenzivi dobro odrezala ter pri tem vodila uspešne borbe nad Pečami pod Ratitovcem v največjem snegu. Uspešno kretanje edince v tej ofenzivi je eno največjih uspehov tovariša Svaruna in komandantov bataljonov. Decembra 1943 je imela brigada veliko borbo na Sv. Mohorju, ki spada med njene najbolj uspešne borbe. Sovražnik je zasedel položaje in imel izhodiščne točke v Besnici, Dolenji vasi in Poreznu. V hudi borbi, ki je trajala ves dan, so brigade in edinice v sestavi brigade dobro odbijale sovražnika in mu prizadejale težke izgube. 102 sovražnika sta padla, medtem ko na strani Pre-

šernove brigade samo dva borca. Januarja 1944 je brigada napadla kar dve postojanki hkrati, in to Dolenjo vas in Železnike. Ker brigada ni imela težkega orožja, se je morala vrniti na svoje položaje in teh dveh postojank ni bilo mogoče zavzeti.

Sledila je ofenziva IX. korpusa okrog Idrije, pri kateri je sodelovala tudi

brigada zopet hude borbe na Selški planini in na Jelovici, kjer je izgubila nekaj svojih tovarišev. V skladu z navodili maršala Tita je IX. korpus izdal nalog, da je treba rušiti komunikacije. Pričeli so se napadi od Baške grape do Podbrda. Samo minerci so pri tem opravili nad 140 akcij v zvezi z miniranjem prog, mostov in pre-

Po tej ki borbi brigada Franceta Prešerna umaknila proti M. Tu je dobila v oktobru nalogo, da likvidira ko Poljana. Gaber janka Poljan je bil dneva zaveza na jleg velike plena j priliki izj sovrsvojih vojev, Ga ni bil zavker bi

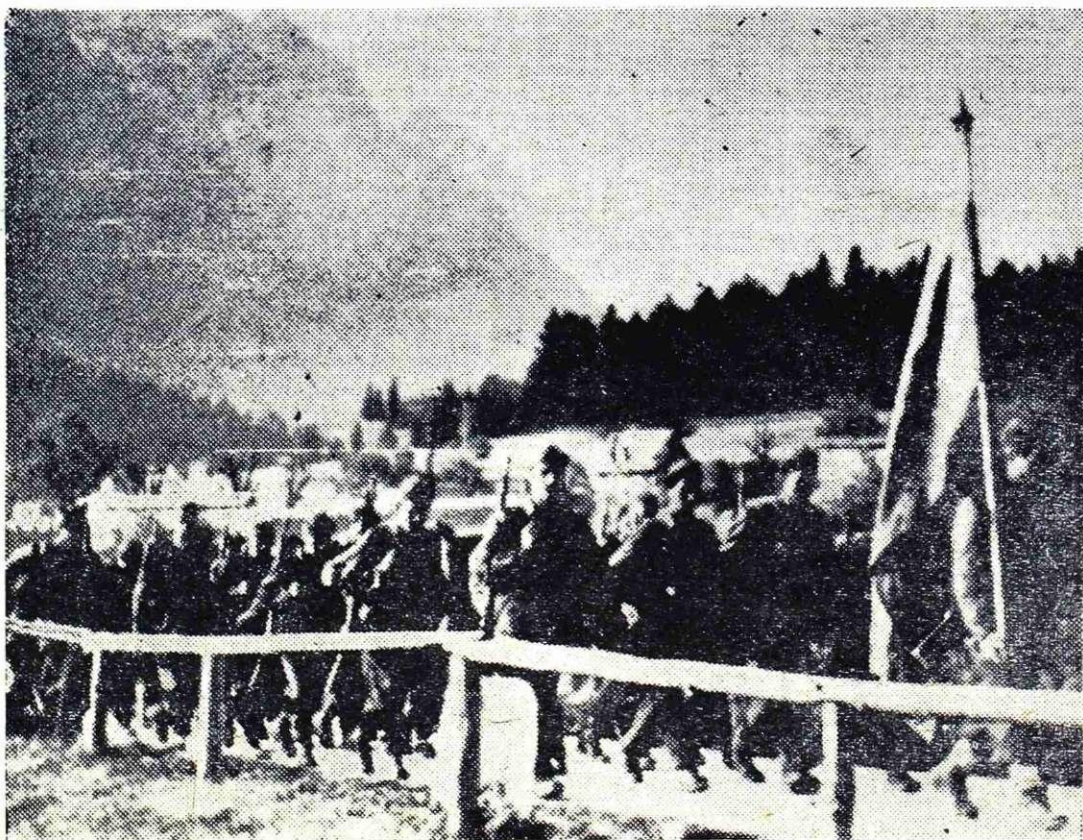
Po kapitulaciji Italije so se v Turjaški grad zatekli belo- in plavogardi in č. pomoč Nemcev. Prešernova brigada jim je načrte prekrizala. Slika kaže v pl po uspešno opravljeni akciji.

Prešernova brigada, zlasti okrog Godoviča in Veharsa. Po tem je bila 16. maja 1944 najslavnejša borba I. bataljona na Lavtarskem vrhu. Od vseh strani napadeni bataljon, ki se je ravno vrnil iz nočne akcije, je stisnil sovražnika na robove Lavtarskega vrha. Sovražnik je napadal z edinicami domobrancev in SS-ovcev ter se približal v gosti megli samim mitraljezkim gnezdom bataljona Prešernove brigade. V borbi je utrpela brigada 12 padlih, medtem ko je imel sovražnik 86 mrtvih. Z Lavtarskega vrha je vodila Prešernovo brigado, pot v hudem dežju na Jelovico, na Selško in Mošenjsko planino. Na Mošenjski planini je v borbi obležalo 80 mrtvih sovražnikov, brigada pa se je skoro brez izgub umaknila na nove položaje. Nesrečen slučaj pa je povzročil, da je kolona ranjencev Prešernove brigade padla v zasedo in je bilo ob tej priložnosti na Martinčku pobitih 11 ranjencev. V istih dneh je brigada likvidirala dve postojanki, in sicer Ribno in Koritno v neposredni bližini Bleda. Ob tej priložnosti je bilo pobitih okoli 30 sovražnikov. Mesec dni kasneje je imela

dorov. Iz teh akcij na Primorskem je brigado vodila pot na Pokljuko proti Jesenicam, in sicer julija 1944. Na Jesenicah je bilo ob tej priliki osvobojenih okrog sto Francozov, ki so jih imeli Nemci kot delovno silo v barakah pod Mežakljo. V avgustu 1944 je sledila veličastna epizoda XXXI. divizije — prenos ranjencev na Notranjsko. Prenosa ranjencev se je udeležila celotna Prešernova brigada. Po izvršeni nalogi prenosa ranjencev in na poti proti Gorenjski je Gradnikova brigada napadla Črni vrh nad Idrijo, Prešernova brigada pa je uspešno blokirala Godovič. Iz te akcije se je brigada napotila na položaje na Gore nad Idrijo in na Mrzli vrh. Tu je vodila uspešne borbe v dneh 14. in 15. septembra 1944, kjer so se posebno odlikovali posamezni borci v juriših.

Po teh borbah se je brigada podala v Dolomite, kjer je 26. septembra 1944 vodila težke borbe na Pasji ravni, nasproti Črnega vrha. V tej borbi, ki je trajala ves dan, se je sovražnik ob velikih izgubah umaknil v svoje postojanke v Lučno in Črni vrh.

imela težko orožja so borbe Križni kvidacija ojanke nikih in e pri nem. Prešova br nenehno idala j borbo okrog Gorenje sam napna po Gorenja nato b Sv. Florjanad Ga nad Mureld. Januarja 1945 so uspešne ranjeva cije v Sru in februarja v D. Nato je bla ime na Jamila Topc Sv. Mohor ter i Srednjemu in renjo vasi V začetmarca dobila bla mal likvidira janko — Kalise, je br deseturni bi tudi Nekaj dni teh bc je dobila gada, l nahajala v. Moh log, da me no žaje in e na V. Mrzlo Ru Po nek je že na la po Velike Later jo kvidirala. uspelih je brigad kvidirat postojank se pc na polož a sekt novo—Pod, kjer tej prilika del s

Jeseniško-bohinjski odred je zadnje dni pred nemško kapitulacijo imel pred seboj še težke naloge. Sodeloval je pri osvoboditvi Koroške. Slika nam kaže borce Odreda na poti proti Kranjski gori 8. maja 1945

dirna brigada)

ej ki borbi se je
a »Koceta Prešerna«
ila poti Novakom.
dob v oktobru 1944
da vidira postojan-
jane Gaberk. Posto-
Polje je bila v teku
zav na juriš. Po-
ikegolena je ob tej
izgo sovražnik 24
vojov, Gaberk pa
zav ker brigada ni

o-gar in čakali na
kažed v plamenih,

težko orožja. Sledile
rbe Križni gori, li-
ija pojanke v Želez-
in be pri Praprot-
Prešova brigada je
to nala in vodila
okroženje vasi in
napana postojanko
ja varato borbe pri
orjant Gaberkom,
urettd.
arja 45 so sledile
e pranjevalne ak-
Stru in Bitnjem,
rja v Dolomitih.
je bra imela borbe
nniki Topolah pod
ohor ter dalje na
em u in nad Go-
vasjo
ačetmarca 1945 je
bila nalogo, da
ra pojanke Sv. Križ
liše, je brigadi po-
rni bi tudi uspelo.
dni teh borbah pa
bila rada, ki se je
la pri Mohorju, na-
a zame nove polo-
n od na Vojsko in
RuPo nekaj dneh
napla postojanko
Lanter jo tudi li-
ala. Uspešnih akcijah
igadlikvidirala devet
ank se pomaknila
ložaja sektorju Tr-
-Pod, kjer jo je ob-
iliki napadel sovražnik

z 8000 sovražnih vojakov. Po
štiridnevni težki borbi se je
morala pod silovitim priti-
skom umakniti v smeri An-
gelske gore. Sovražniku je
uspelo to zaradi tega, ker je
imel neomejeno število tež-
kega orožja. Na sektorju An-
gelske gore so se nato skon-
centrirale še ostale edinice
IX. korpusa. Na ta sektor
je privlekel sovražnik 36.000
mož, da dokončno uniči par-
tizanske edinice. Prešernova
brigada je dobila častno na-
logo, da prebije sovražni
obroč in se usmeri preko ce-
ste Črni vrh-Col, da reši s
tem okrog 3000 ranjencev in
oslabelih partizanov. To zgo-
dovinsko prebijanje iz obro-
ča, ki je zaprepastilo tudi
sovražnika, se je vršilo v no-
či med velikonočno soboto
in nedeljo 1945. Ranjenci in
oslabeli partizani so bili po
hudih naporih in borbah re-
šeni in še tekom naslednje
noči prevedeni preko železni-
ške proge Ljubljana-Trst
med Postojno in Rakekom
na Notranjsko, od koder so
bili odpremljeni na področ-
je VII. korpusa.

Po teh uspešnih operacijah
se je Prešernova brigada pre-
maknila na sektor okoli Po-
stojne (Pivke), kjer je pre-
gnala četnike iz postojanke
Bukovlje. Takoj naslednji
dan je prišlo do najostrejših
borb, ki jih je vodila bri-
gada od časa ustanovitve.
Borba je bila nad vasjo Go-
renje, kjer so četniki zloglas-
nega vojvode Đujića pustili
na bojišču okrog 40 mrtvih,
med njimi večje število nji-
hovih oficirjev in precejšnje
število ranjencev. V teh bo-

jih se je posebej izkazal I.
bataljon Prešernove brigade,
ki je vodil borbo iz prsi v
prsa. Sredi aprila se je bri-
gada pomaknila na sektor
Čepovana, od tod pa na Sv.
Gabrijel in na položaje Sv.
Danijela pri Gorici, nato pa
na sektor Trnovo, kjer je pri-
šlo ponovno do najostrejših
bitk s policijskimi SS-četami,
ki se jim je posrečilo prebi-
ti položaje v smeri proti
Podgozdu. Brigada je vodila
borbe na tem sektorju tri
dni, nakar je prišla v silno
protiofenzivo. Samo I. bata-
ljon Prešernove brigade je
izvršil osem jurišev in osvo-
bodil Voglarje ter skupno z
II. bataljonom napadel po-
stojanko Trnovo in jo tudi
likvidiral. S to protiofenzivo
in likvidacijo sovražnika so
se končali boji za Trnovsko
planoto, preko katere je bila
odprta pot v Gorico.

30. aprila 1945 je krenila
Prešernova brigada preko
Cavna v Vipavsko dolino,
kjer je prišlo med Ajdovšči-
no in Vrtovino do ostrega
spopada z 2500 mož številno
četniško kolono, ki se je
umaknila iz Vipavske doline.
Zmagovita borba je bila zelo
kratka in je nato brigada
nadaljevala svojo pot do Šta-
njela na Krasu. Ker so se
boji za Trst bližali koncu, je
brigada dobila nalogo, da za-
vzame Gorico, v katero je
prodrla 1. maja v prvih po-
poldanskih urah ob silnem
navdušenju prebivalstva. Tu
se je še enkrat spopadla v
zadnjem boju z umikajočimi
se Nemci in četniki ter na-
slednji dan popolnoma osvo-
bodila našo Gorico.

Posnetek je bil napravljen na izletu članov društva »Priatelj prirode«, ki so ga organi-
zirali 1. julija 1930 na Golico. Vseh udeležencev izleta je bilo okrog 300 iz Jugoslavije,
Avstrije in Madžarske. O vlogi in delu društva »Priatelj prirode« je govoril dr. Henrik
Tuma in poudaril pomen medsebojnih srečanj s sodrugi onkraj meja, ki se borijo za
iste cilje in socialistične ideje.

Kdaj se je pričelo pla- nistvo na Jesenicah?

V 31. številki »Železarja« je
na 13. strani objavljen čla-
nek pod naslovom: »Za 40
let PD Jesenice — nov Tičar-
jev dom«.

V članku pisec razprav-
lja, da jeseniško Planinsko
društvo ob 40. obletnici ob-
navlja Tičarjev dom, v ka-
terem bo za vse ljubitelje
gora dovolj prostora. Prepri-
čan sem, da je članek pisal
človek, ki dobro pozna raz-
voj planinstva na Jesenicah
in je verjetno blizu odbora
za proslavo 40-letnice Planin-
skega društva Jesenice. Zato
izražam željo v imenu članov
PD »Priatelj prirode«, da
se v to proslavo vključi tudi
obletnica ustanovitve dru-
štva »Priatelj prirode«, ki je
bilo ustanovljeno na Jeseni-
cah že leta 1913.

Društvo »Priatelj prirode«
so ustanovili jeseniški delav-
ci — marksisti, ljubitelji go-
ra, da v njem razvijajo čut
in ljubezen do planin. Imeli
so podoben program kot
Planinsko društvo Jesenice s
to razliko, da je njihov pro-
gram slonel na idejah znan-
stvenega socializma. Društvo
»Priatelj prirode« pa ni bi-
lo samo lokalnega značaja,
pač pa v sklopu koroškega
okrožja, ki je imel podružni-
ce v vseh večjih industri-
jskih centrih bivše Kranjske
in Koroške. Naj na tem me-
stu navedem članek, objavl-
jen v marksističnem dnev-
niku »Zarja«, dne 30. maja
1914. leta pod št. 841, da se
iz njega vidi delo društva
»Priatelj prirode«.

IZLET NA GOLICO — Ka-
kor smo že na kratko poro-
čali, prirede podružnice dru-
štva »Priatelj prirode«, zdru-
žene v okrožja Koroška, ve-
lik okrožni izlet na Golico.

Ker pripada tudi gorenjska
jeseniška podružnica temu
okrožju, zahteva naša čast,
da pokažemo tudi slovenski
delavci, da se zanimamo za
prirodo in za naše lepe pla-
nine. Izlet se vrši v nedeljo
31. maja 1914. leta.

Zbirališče ob 5.45 zjutraj
pred glavnim kolodvorom,
nakar se odpeljemo z vla-
kom, ki odhaja ob 6 uri na
Gorenjsko do Jesenic, kjer
se združimo z jeseniškimi so-
drugimi, ki so prevzeli vodstvo.
Skupno z njimi odidemo na
Golico, se sestanemo s so-
drugimi, ki pridejo na Golico
s koroške strani.

Izlet se vrši v vsakem vre-
menu.

Uspešno delovanje društva
»Priatelj prirode« na Jese-
nicah pa je prekinila prva
svetovna vojna. Delo planin-
skega društva »Priatelj pri-
rode« pa je zaradi objektiv-
nih razmer počivalo polnih
17 let in šele 31. maja 1931
ponovno zaživelo. V njem so
se zbrali vsi vidni jeseniški
revolucionarji in prvoborci.
Od Jožeta Gregorčiča, Polde-
ta in Viktorja Stražišarja pa
do pesnika in pisatelja To-
neta Čufarja. Žal pa je ob-

last že 31. oktobra 1931 raz-
pustila društvo po čl. 2-3 z
utemeljitvijo, da nima dru-
štvo pravice zveze z inozem-
skimi društvi. Ta zveza, piše
dalje v odloku, se je poseb-
no očitno pokazale dne 14. 7.
1931, ko so se člani tukaj-
šnjih podružnic društva »Pri-
atelj prirode« sestali na go-
ri Stol ter je bilo samo pa-
zljivosti oblasti pripisati, da
ni prišlo do nedovoljenih
skupnih manifestacij.

Iz omenjenega odloka je
razvidno, da so člani društva
»Priatelj prirode« na Jese-
nicah prirejali mednarodna
srečanja in potom planin-
stva utrjevali mednarodne
vezi. Zaradi prisilne prekini-
tve njegovega delovanja pa
ni moglo vzpostaviti posa-
meznih gorskih postojank,
kot je to primer pri Planin-
skem društvu Jesenice, ko je
ves čas od ustanovitve lahko
neprekinjeno delovalo.

Vendar menim, da je prav,
če bi v proslavo vključili tu-
di delovanje društva »Pri-
atelj prirode« in se s tem
oddolžili pionirjem in revo-
lucionarjem na polju alpi-
nizma.

Franc Škrl

S seje občinske skupščine Jesenice

Razprava o polletnem družbenem planu na seji občinske skupščine

Pretekli teden je imela občinska skupščina Jesenice
svojo 2. redno sejo. Odborniki so v prvi točki dnevnega
reda razpravljali o izpolnitvi družbenega plana in re-
alizaciji proračuna v prvem polletju letošnjega leta.

Finančni plan bruto proiz-
vodnje in uslug je bil izpol-
njen s 50,4 % oziroma od pla-
niranih 45,688 milijard je bilo
ustvarjenih v prvih šestih
mesecih 23,059 milijard. Ven-
dar ta izpolnitev družbenega
plana ni najbolj zadovoljiva,
ker je treba upoštevati, da je
bil letošnji gospodarski plan
naše občine le za 2,2 % višji
kot v preteklem letu.

Železarna, kot daleč naj-
večje podjetje naše občine,
je svoj plan bruto proizvod-
nje kljub velikim težavam
sorazmerno dobro izpolnila.
Pri tem pa moramo omeniti
celo vrsto večjih in manjših
podjetij, ki svojih planiranih
obveznosti v letošnjem pr-
vem polletju niso izpolnili.
Ta podjetja v svoje opravi-
čilo navajajo najrazličnejše
objektivne razloge in pri tem
posebno trgovska in gostin-
ska podjetja pozabljajo tudi
na subjektivne vzroke, saj
vemo, da je prav na teh po-
dročjih gospodarske dejav-
nosti še precej subjektivnih
pomanjkljivosti.

Zato je v zvezi z izpolnje-
vanjem družbenega plana

naše občine sprejela skupšči-
na več sklepov, ki naj služi-
jo kot napotilo in priporo-
čilo za boljše delo na področ-
ju gospodarstva v drugi po-
lovici letošnjega leta.

Z ozirom na finančno reali-
zacijo proračuna naše občine
je sprejela skupščina sklep,
da je treba za eno izmed
prihodnjih sej pripraviti te-
meljito poročilo o uporabi
proračunskih sredstev oddel-
ka za družbene službe, ker je
na tem področju problemati-
ka zelo obširna in pereča.

V nadaljevanju seje so od-
borniki občinske skupščine
sprejeli sklep o likvidaciji
podjetja »Lesni servis« na
Koroški Beli, ker so se vsi
sanacijski ukrepi, izvedeni v
preteklosti, izkazali kot ne-
uspešni. Razpravljali so tudi
in sprejeli sklep o kategori-
zaciji cest IV. reda v naši
občini, njihovem vzdrževanju
in ustanovitvi cestnega skla-
da občine Jesenice.

Končno so člani skupščine
potrdili predloge komisije za
imenovanja o razrešitvi in
imenovanju različnih komisij
skupščine.

SOHA ZOLTARJA DOMOVINE

Teško sem se pobral z zasedelih nog. Nosilo me je po širnem prostoru. Stekleni drobci so jemali vid. Pobiral sem ploščato kamenje in ga lučal v čilje, ki sem si jih na hitro izbral. Potem sem se začel dolgo in naporno pogovarjati s sabo.

— Glejte, sem govoril, sam sem!

Telo se je zatreslo od spomina na mater.

— Čakam, da bom velik, večji kakor tale svet! Tako velik bom, da se bo cesta udirala pod mano. In ko bo prišel oče in rekel: Dreja, vsi se te bojijo, mu bom rekel: marš! Dotaknil, samo dotaknil se bom njegovega nosu, pa se bo podedila kri...

Materi sem vse odpustil, ker je jokala in čedila očeto svinjarijo. Njej bom postavil spomenik, na očeto vem grobi pa bo nenehno bedel jastreb in razsekla vsako travo, ki bo zrastle na njem. Sama zemlja bo tam, gola, črna in prekleta.

Na prostu sem potem zgradil nekaj hišic iz ploščatih kamnov in jih obljubil s polžki in kamenčki. Ob vsaki hišici sem se ustavljal in delal red v njih. Kjer se je zaslislal prepir, sem posegel vmes.

— Ti si, Joža, ne?

Nekoliko debelejši kamenček je odgovoril nazaj kot moj oče:

— Prekleti svet hudičev, kaj pa hočeš?

Zalučal sem ga v skalnato steno, da se je razbil v tisoč zrnatih drobcev. Kamenčki so mi veselo zaploskali.

— Mamo je udaril! so rekli.

— To se ne sme! sem odgovoril.

Primaknili so se k debelejšemu kamnu in se stisnili obenj. Se dolgo so živeli tam.

Doma sem spal v kuhinji. Na dolgo kmečko klop, ki smo jo razširili s tremi stoli, smo vrgli zabuhlo slamarico. Nad mano v kotu je bil bog z večno lačko. Na steni pa je visel bel prt z verz:

Ko nesreče val
ti gre do pasa,
misli: vse trpi
le nekaj časa.

Verze sem znal na pamet. Bral sem jih nazaj in se jih tako spakdrane tudi že naučil.

Obrnjen sem moral biti k zidu, da ne bi poslušal. Pa sem vseeno videl in slišal, kdo je v kuhinji. Po glasu sem spoznal obiskovalca. Seveda, saj so bili obiski zmerom isti: stara mama in Pimpkov Joža. Strastno so se prepirali o vojski.

— Prmej krvav, je pel Pimppek, to ni leto Gospodovo.

Svoje ujedanje je Pimppek zmerom dirigiral. Sedel na pručki je udarjal z roko po podu.

— Povem ti, je zavil oči, leto 2000 se ne bo tiskalo. Nemci bodo sicer marširali nazaj, ampak potlej...

Oče se mu je smejal, kar pa Pimpka ni motilo.

— Na, beri! je odpiral dlani, ko da tam vse tisto piše.

— Jancz pravi: Prišel bo ogenj, ki bo segel k soncu. In če boste sklenili roke, vas bo ogenj vzel k sebi.

Zapel je svojo prerokbo s tenkim, predirnim glasom in slina se je v luči drobila kakor pramen prahu. Desni prst pa je dvigal kakor soha. Čez čas je s skrivnostnim smehljajem sedel na pručko in sam sebi pritrjeval:

— Tako bo, prmej krvav, Joža! Tako, ja!

Gledal sem ga v nemirno in škilavo oko: na ustnicah se mu je strdila bela slina in se lepila zdaj na zgornjo, zdaj na spodnjo ustnico kakor gumi.

— Ampak, ga je podražil oče, ali niste na Katarinci čakali boga?

Pimpkov Joža je bil strasten jehovec, obenem pa politikar. Večkrat je zamešal politične parole z gesli iz svetega pisma. Partizane je videl že leta 1939. Luka in Matej sta mu jih pokazala v svojem dvoumnem pisanju. Kje govorita Luka in Matej o tem, ne vem. Joža pa me je tako prepričal, da sem stari mami pretaknil vso skrinjo, našel novo in staro zavezo sv. pisma in iskal vrelce Joževe jasnovidnosti. Niti besede ni bilo o partizanih na Mežaklji, ne o Nemcih, Rusih, Amerikancih. Čudna imena čudnih narodov so stala tam: Hebrejci, Izraelci...

Da bi ga hudič!

Joža pa je govoril:

— Prišel bo dan, ko listje na Mežaklji ne bo več listje, ampak bodo samo trave še trave, in bo pokalo, in usul se bo plaz ter zmečkal pod sabo vso nemško sodrgo... Ja, prmej krvav, tako govori Luka v II. poglavju od 5. do 35. vrste.

ŠPORT IN KULTURA

Ob obisku „Bilke“ iz Bilčovsa na Koroškem na Hrušici

Koroški Slovenci med nami

Poleg gostovanja doma je ma uspel. Starejši Hruščani, ki se Koroške spominjajo kot našega slovenskega Korotana, pa so svojem navdušenju pritočili: nekoliko solza. Vsi so izražali zadovoljstvo in izrekli priznanje društvu „Bilke“, pevovodji Kapusu in organizatorju tov. Janku Ogrišu. Mi vsi se zavedamo, da je njihovo delo mnogo težje

od našega. Obstoj slovenstva in slovenske besede je odvisen samo od njih, zato gre njim največja zahvala. Če bo naša podpora temu delu večja, se bodo naše vezi še bolj utrjevale. Krepitev teh medsebojnih odnosov pa pomeni tudi krepitev dobrih odnosov med našo in avstrijsko deželo Janko Kavalar

Jeseniški gledališčniki v Pesaru

V nedeljo 8. septembra zjutraj odpotujejo člani gledališča „Tone Čufar“ v Italijo na festival amaterskih gledališč v Pesaru. Pesaro, znano letoviško in zgodovinsko mesto ob Jadranskem morju, je stalno prizorišče nacionalnih festivalov Italije, ne samo dramske, temveč tudi pevske in glasbene amaterske dejavnosti. Da svoj nacionalni festival povabijo tudi goste iz drugih držav in letos bodo v Pesaru poleg Jugoslovijce nastopile tudi dramske skupine iz Francije, Monaca, Holandske in Avstrije.

Komedija „Tripče de Utolče“, ki je na II. mednarodnem festivalu amaterskih gledališč v Monacu septembra 1961 požela izredno priznanje, se bo tudi tokrat predstavila mednarodni publiki. Igralski kolektivi našega gledališča stoji pred se odgovornejšo nalogo kot v Monacu, saj mora v polni meri ponovno dokazati zaupanje in priznanje, ki ga je bil deležen v Monacu. Resne priprave in temeljite vaje zadnje tedne so upajmo, poročstvo, da bodo tudi tokrat člani gledališkega kolektiva zastavili vse sile za čim dostojnejše reprezentiranje socialistične gledališke in delavske kulture ter tako še bolj utrdili mednarodni sloves našega gledališkega amaterizma.

Predstava „Tripče de Utolče“ bo v Pesaru v četrtek, 12. septembra. Jeseniškimi gledališkimi amaterji želimo srečni pot in obilo uspeha!

Predstava „Tripče de Utolče“ bo v Pesaru v četrtek, 12. septembra. Jeseniškimi gledališkimi amaterji želimo srečni pot in obilo uspeha!

kaj je novega v gledališču?

Naša pesem je navdušila Slovence iz Žabnice pri Trbižu

Napredna mladina Žabnice pri Trbižu v Italiji je povabila na svoj krajevni praznik, ki ga praznujejo vsako leto 1. septembra, jeseniško Svobodo. Vabilu sta se odzvala instrumentalni sekstet in komorni zbor. Instrumentalni sekstet je sodeloval že na dopoldanskem praznovanju in igral zvečer za ples, komorni zbor pa je priredil popoldne koncert slovenskih in drugih narodnih pesmi. Kako željni so bili slišati v Žabnici živeči Slovenci slovensko pesem, je dokazala polna zasedena dvorana. Med prebivalci Žabnice so bili tudi mnogi iz Trbiža in drugih krajev ter predstavniki občine, organizacij in slovenske diaspore. Že po pozdravni pesmi so dosegli pevci živ kontakt s poslušalci, ki se je stopnjeval od pesmi do pesmi in še posebej v drugem delu, ki je obsegal čustvene pesmi. Pesmi so morali ponavljati in program dopolnjevati, kajti po zadnji pesmi, to je zboru iz Verdijeve opere Nabucco, so poslušalci ob-

sedeli in niso hoteli zapustiti dvorane. Prisrčna je bila tudi zahvala šestletnega pionirja, ki je izročil šopek rdečih nagelnov in dejal: »Hvala v imenu vseh tukajšnjih Slovencev. Ne pozabite na nas in pridite še!« Z željo, da ne bi pozabili slovenske pesmi, je izročil predstavnik UO Svobode Jesenice predstavniku tamkajšnje napredne mladine Prešernove poezije in Zgodovino slovenske glasbe, kar je dalo prireditvi še poseben pečat.

Koncertu, ki je pomenil za vse poslušalce veliko doživetje, je sledil tovariški razgovor, zvečer pa kulturno-družabni večer. Obisk jeseniških svobodarjev v Žabnici je uspel in pomeni lep prispevek k utrjevanju kulturnih in prijateljskih odnosov med nami in tam živečimi Slovenci. Ob slovesu so obljubili še tesnejše sodelovanje, zato bi bilo prav, da bi Jeseničani čimprej sprejeli v svojo sredo napredno slovensko mladino iz Žabnice

Petek, 6. septembra ob 20. uri: M. Držić »TRIPČE DE UTOLČE« — javna generalna pred odhodom na mednarodni festival amaterskih gledališč v Pesaru.

VSTOP PROST!

Koncerti za ponesrečence v Skopju

Objavili smo že, da bo Svoboda »Tone Čufar« Jesenice prispevala za ponesrečence v Skopju izkupiček z več prireditv. V ta namen bo tudi pihalni orkester, ki deluje v okviru Svobode »Tone Čufar«, priredil v nedeljo 8. septembra in v nedeljo, 15. septembra več koncertov. 8. septembra popoldan bodo jeseniški godbeniki nastopili v Podvinu, naslednjo nedeljo pa v Ratečah, Kranjski gori in Martuljku. To pa niso edini nastopi članov Svobode »Tone Čufar«, saj bodo namenili izkupiček s prireditv ponesrečencem Skopja tudi člani folklornega ansambla in komornega zboru.

Kaj bomo gledali v kinu?

Kino »RADIO«
7. do 9. septembra angleški VV film NIKOLI NE POPUŠCAJ, predstave in 17. in 19. uri, v ponedeljek samo ob 19. uri.

10. do 11. septembra italijanski film POJTE Z NAMI, ob 19. uri

12. do 13. septembra ruski barvni film OTARJEVA VDOVA, ob 19. uri

14. septembra nemško-jugoslovanski barvni CS film ZAKLAD V SREBRNEM JERZERU, ob 17. in 19. uri

Kino »PLAVZ«
7. septembra amer. barvni film ZBOGOM OROŽJE, ob 17. in 20. uri

8. septembra italijanski film POJTE Z NAMI, ob 18. in 20. uri

9. do 10. septembra angleški VV film NIKOLI NE POPUŠCAJ, ob 18. in 20. uri

12. do 13. septembra ameriški barvni film BORBA ZA OBSTANEK, ob 20. uri

14. septembra francoski film DOBRA LEKCIJA, ob 18. in 20. uri

Kino Žirovnica
7. septembra nemško-italijanski film MARINA

8. septembra ameriški film ČUDODELKA

11. septembra angleški VV film NIKOLI NE POPUŠCAJ

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 6. septembra od 12. ure do 13. septembra do 12. ure.

Zahodni del Jesenic: dr. Miran Kenda, Jesenice, Staneta Bokala 11, telefon 04. Rešilna postaja Jesenice.

Vzhodni del Jesenic: dr. Franc Trampuš, Jesenice, Tomšičeva 8a, telefon 245 — interni 291.

14. septembra italijanski film POJTE Z NAMI

Kino Dovje
7. septembra ameriški film ČUDODELKA

8. septembra nemško-italijanski film MARINA

12. septembra angleški VV film NIKOLI NE POPUŠCAJ

14. septembra amer. barvni film BORBA ZA OBSTANEK

Kino Koroška Bela

7. septembra amer. barvni film BORBA ZA OBSTANEK

8. septembra ameriški VV film KRVNIK IZ NEVADE

9. septembra ital. film POJTE Z NAMI

14. septembra sovjetski barvni film OTARJEVA VDOVA

Kino Kranjska gora

7. septembra ameriški VV film KRVNIK IZ NEVADE

8. septembra amer. barvni film ZBOGOM OROŽJE

11. septembra amer. barvni film BORBA ZA OBSTANEK

12. septembra italijanski film POJTE Z NAMI

14. septembra angleški VV film NIKOLI NE POPUŠCAJ

Lep primer poštenosti

Dne 25. avgusta je šef gradbišča »Metalna« Maribor tov. Mirko Majcenič pri razdeljevanju akontacije montažni skupini na Belškem polju po končani delitvi opazil oziroma pograbil večji znesek denarja. Izgubljeni denar je našel član našega kolektiva tov. Mirko Čufar, uslužbenec OTK na Jesenicah ter ga oddal postaji Ljudske milice. Takih primerov je bilo v naši železarni že več, zato naj bo tudi tov. Čufar z OTK kot vzgled poštenosti ostalim članom našega kolektiva.

Skrbne priprave na letošnje mladinske konference

Ker se v osnovnih organizacijah ZMS v jeseniški občini prav v teh dneh pripravljajo na izvedbo letnih konferenc, je prav, da opozorimo na nekatera najvažnejša vprašanja, ki jih bo treba obravnavati. Konference osnovnih organizacij ZMS ter konferenca TK ZMS Železarne Jesenice ter občinskega komiteja ZMS Jesenice bodo prav v času, ko mladinska organizacija praznuje 20-letnico I. kongresa Zveze slovenske mladine in je zato njihov pomen toliko večji.

Najvažnejše vprašanje, ki ga bodo morale obravnavati osnovne organizacije ZMS v železarni ter v ostalih podjetjih in ustanovah v občini Jesenice, je dvig produktivnosti dela. Naloga celotne jugoslovanske skupnosti je, da skrbi za večjo produktivnost dela, ker s tem pač ustvarja večje dohodke in tako tudi izboljšuje življenjski standard. Mladi ljudje, ki aktivno delajo v osnovnih organizacijah ZMS, verjetno že vedo, da produktivnost dela oziroma proizvodnost lahko povečujemo na dva načina: z vlaganjem sredstev v proizvodna sredstva, ali pa z intenzivnim dviganjem produktivnosti dela. Vsekakor bi se morali odločiti za drugo varianto, ki je cenejša. Poleg produktivnosti dela je treba omeniti še vprašanje delitve dohodkov, kar še posebej velja za manjša podjetja. Vse primere morebitnega nepravilnega razdeljevanja dohodkov bodo morali mladinci na letnih konferencah osnovnih organizacij ZMS ostro obsoditi ter si prizadevati, da bomo imeli tak sistem nagrajevanja, ki bo vzpodbudno vplival na slehernega člana kolektiva. Prav je, da mladina o vseh teh vprašanjih razpravlja ter se zanima za proizvodno problematiko, nagrajevanje po delu itd., hkrati pa mora sprejete sklepe posredovati organom upravljanja, da jih v okviru danih možnosti tudi upoštevajo. Omenimo naj še dve vprašanji, ki jih bo treba obravnavati na omenjenih konferencah: v nekaterih osnovnih organizacijah ZMS je kadrovsko vprašanje zelo problematično. Zaradi tega ne bi smeli pri izbiranju novih vodstev pozabiti tudi na tiste mladince, ki so obiskovali politično šolo. V zadnjem času je močno poudarjena tudi prepotrebna rekreacija mladih ljudi. Toda kljub temu na Jesenicah ugotavljamo, da je na igriščih pod Mežakljo premalo mladih ljudi. Tudi na tem področju bi morala mladinska organizacija opraviti zelo važno nalogo.

Tudi letos bo občinski komitej ZMS skupno z mladinsko organizacijo radovljiške komune organiziral politično šolo, ki bo trajala tri tedne in bo imela internatski značaj. Program te šole bo v primerjavi s prejšnjo šolo nekoliko spremenjen ter bodo obravnavali v glavnem aktualna vprašanja s področja gospodarske organizacije, dela SZDL in ostalih organizacij. Uspele konference osnovnih organizacij ZMS bodo hkrati tudi najboljša pripra-

va na konferenco TK ZMS Železarne Jesenice, ki bo 5. oktobra 1963 ter konferenco občinskega komiteja ZMS, ki bo letos v novembru. Naša želja je, da bi mladi temeljito obravnavali vprašanja, ki se v podjetjih nanašajo na proizvodnjo ter gospodarjenje in da ne pozabijo na to, kako bi najbolj koristno preživeli prosti čas po napornem delu na delovnih mestih. Če bodo razprave potekale o vprašanjih, na katere smo opozorili v našem članku, potem smo prepričani, da uspehi ne bodo izostali, mladim, ki bodo izvoljeni v nova vodstva osnovnih organizacij ZMS, pa želimo novih uspehov. Še posebej to velja za podjetji Univerzal in Ljubljana transport, poslovalnica Jesenice ter Javornik in Koroško Belo, kjer nameravajo ustanoviti mladinske organizacije.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi drage žene in matere

MARIJE KAPUS

se iskreno zahvaljujemo za dolgotrajno zdravljenje dr. Mihaelu Sajevcu.

Lepa hvala družini Popović in Tavčar ter vsem sosedom, ki so nam stali ob strani v najtežjih trenutkih.

Prisrčna hvala javorniški godbi za ganljive žalostinke, vsem darovalcem vencev in vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoci: mož Janez, sin Janez z ženo Branko in hčerko Gordano ter ostalo sorodstvo

Slika 55 — Popoldne so fantje staknili glave. »Nemcem moramo povedati, da sta Brnikarjeva dva nedolžna,« je dejal Črtomir. Tovariša sta ga preplašeno pogledala. »Kako jim boš povedal?« je vprašal Marko. »Saj potem bodo zaprli nas tri in morda še naše starše,« je zaskrbelo Izidorja. Črtomir ju je prijel okrog vratu in pritegnil njuni glavi tesno k sebi. »Povedali jim bomo, da sta nedolžna, ne da bi se sami izdali. «Kako?» sta ostrmela dečka. Črtomir se je zvito smejal in ju pustil nekaj hipov v negotovosti. Potem je pa dejal: »Še enkrat ga bomo porezali.« Dečkoma so se zasvetile oči, a so iskrice v njih kmalu ugasnile.

Slika 56 — »Kaj pa Gašper?« je vprašal Marko. »Saj je naročil, da ne smemo narediti nič brez njegovega dovoljenja.« »Če ne upata, bom pa sam,« je vztrajal Črtomir. »Jutri zvečer vaju čakam za Polovnikarjevo hišo. Če vaju ne bo, bodo Nemci vseeno zvedeli, da sta Brnikarjeva dva nedolžna.« Črtomir je vedel, da bosta prišla in je dejal bolj sam sebi kot njima: »To pot bomo opravili delo tako, da bodo Nemci lahko podnevi in ponoči svetili z raketami po Dobravah, kje je pretrgana njihova zveza.« Pod večer je na zviti način dobil pri vaškem elektriku plezalke in škarje za rezanje žice.

Slika 57 — Naslednji dan je še deset in desetkrat vse natanko premislil, ob prvem mraku pa je prebradel potok in se splazil skozi vrtove na kraj vasi. Ni se motil. Tovariša sta ga že čakala. Skupaj so odšli na Dobravo. Zdaj so znali hoditi že kot pravi partizani. Čisto neslišno, daleč narazen in z vsemi čuti uprtimi v temo. Vsakih deset metrov so se ustavili in prisluškovali. Šli so daleč čez Dobrave, tja, kjer ni bilo nobene samotne kmetije. Tu so staknili glave in Črtomir jima je pojasnil svoj načrt. »Vidva bosta stražila, jaz bom pa splezal na drog in prerezal žice čisto ob tistih belih lončkih. Morda ne bodo padle na tla.«

• Iščemo podatke • Iščemo podatke •

Cerkno je bilo v letu 1944 in 1945 tudi središče političnega in kulturnega dogajanja na Primorskem. Tu so bila politična zborovanja, mitingi, gledališke predstave, ter v zadnji zimi celo smučarske skakalne tekme, ki jih je organiziral naš znani smučar in eden prvih planiških asov — Rudi Finžgar.

Zelo pogosto so bile tu razne konference mladine in žena. Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Gorenjsko in Primorsko je tu tudi organiziral razne tečaje, šole in seminarje. Slika predstavlja skupino mladink in mladincev in partizanov v Cerknem. Hiša je poznana. V njej je bil sedež komande mesta Cerkno. Sedaj stoji pred njo eden najlepših partizanskih spomenikov.

Manjkajo nam podatki:

kaj predstavlja skupina z zastavami,

kdaž je bil posnetek narejen,

in od kod so mladinke in mladinci ter partizani v ozadju.

ŽELEZARSKI GLOBUS

MAVRETANIJA — V tej afriški deželi so zaključili pripravljala dela za izkoriščanje nahajališča železne rude v Fort Gourad, katerega rezerve cenijo na 150 milijonov ton. Ruda je zelo kvalitetna, saj vsebuje okoli 65 odstotkov železa. Do bližnjega pristanišča Port Etienne so že zgradili železniško progo, medtem ko je samo pristanišče tudi že urejeno za pretovarjanje železne rude na ladje. Pred kratkim je zapustila to pristanišče prva zahodnonemška ladja s 16.400

tonami železne rude iz prej omenjenega nahajališča za zahodnonemško železarno »August Thyssen-Hütte« AG.

MADŽARSKA — V tej državi so izdelale v letu 1962 vse železarne skupno 2,32 milijona ton surovega jekla, kar je za 270.000 ton več kot v letu 1961.

ITALIJA — V Livornu so začeli graditi novo jeklarno, ki bo začela obratovati v letu 1965 in bo imela začetno zmogljivost 100.000 ton surovega jekla letno. Investicijski stroški za izgradnjo so predvideni v višini okoli 52 milijonov zahodnonemških mark in jih bo polovico križala italijanska državna družba IRI, drugo polovico pa severnoameriška železarska družba United States Steel Corporation.

NIZOZEMSKA — Pred nedavnim so odkrili v nizozemski provinci Groningen nova bogata nahajališča zemeljskega plina. V zadnjih nekaj le-

tih so tako odkrili v severovzhodnem delu te dežele že pet pomembnih nahajališč tega dragocenega goriva.

ŠVEDSKA — Na severnem delu Botnijskega zaliva bodo do leta 1965 končali izgradnjo novega pristanišča za nakladanje železne rude, v katero so investirali 175 milijonov švedskih kron. Nakladalna zmogljivost tega pristanišča bo v 150 delovnih dneh letno najprej 9 milijonov ton železne rude, pozneje pa bo povečana na 12 milijonov ton ali 400 ton na uro.

ZAHODNA NEMCIJA — V zahodnonemški železarni »Ilse-Hütte« — Peine gradijo novo jeklarno s kisikovimi konvertorji. Znana zahodnonemško podjetje Krupp iz Essena je že dobavilo dva 70-tonska konvertorja. Predvidevajo, da bo nova jeklarna začela obratovati v začetku leta 1964.

Popisujte v Železarja!

Zakaj ni več filmskega tednika

Ze nekaj časa v jeseniških kinematografih ni več tednika — »filmskih novosti«.

Zakaj ta ukinitve tako poučnega in zanimivega, smelo rečeno, vsem obiskovalcem kina zelo priljubljenega filmskega tednika.

Če pomislimo, da je zadnje čase cena vstopnicam povečana, bo gotovo vsakomur nerazumljivo, zakaj

dela posebno podeželske kinematografe, je bil na posvetu v Zagrebu sprejet sklep, da je to treba rešiti na drug način v zveznem merilu.

Z mesecem junijem so potekle pogodbe s podjetjem »Filmske novosti«, omenjeno vprašanje pa še vedno ni rešeno, zato so ostala kinematografska podjetja brez žurnalov. Upajmo pa, da bo to vprašanje kmalu zadovoljivo rešeno.

Glede obiska v železarskem muzeju smo dobili od uprave Tehničnega muzeja Železarne Jesenice naslednje pojasnilo:

prejeli smo...

nam prav v tem primeru manj nudijo in odzamejo to, kar je že obstajalo in je, kakor sem že omenil, res zelo poučno in zanimivo. Prav v filmskem tedniku obiskovalci v sliki vidijo in se seznanijo s političnimi, gospodarskimi, športnimi in kulturnimi dogodki. Tudi dokumentarnega gradiva iz naše domovine je bilo dovolj, kot na primer potovanja naših državljanov v druge države itd. Mnogokrat je bil filmski tednik bolj zanimiv in več vreden kot celoten filmski program.

Delovnemu človeku bi morali nuditi čim več kulture, znanja in razvedrila, zato bi bilo prepotrebno, da ponovno uvedemo filmski tednik.

Rad pa bi omenil še nekaj. Na Jesenicah imamo zelo bogat in lepo urejen železarski muzej, ki pa je vedno zaprt. Ko sem slučajno šel mimo, sem videl, da nekdo zamaž pritisaka na kljuko vrat tega muzeja. Vprašal me je, kdaj je odprt. Seveda mu drugega nisem vedel odgovoriti, kot da ne vem.

Tudi meni se je to že zgodilo, ko sem imel goste iz Zagreba. Želeli so si ogledati tovarno, ker pa to ni bilo mogoče, sem jim hotel pokazati muzej. Tudi to ni bilo mogoče, ker pri »Ruardovih« kot običajno ni bilo nikogar doma in niti označeno ni nikjer, kdaj je odprto.

Ali ne bi bilo prav, ko bi bilo na vidnem mestu napisano, kdaj in katere dneve je muzej odprt.

T. F.

POJASNILO UREDNIŠTVA

V zvezi s predvajanjem tednika pri kino predstavah smo dobili od uprave kinematografskega podjetja na Jesenicah naslednje pojasnilo:

Po novi uredbi o posebnih pogojih za delitev dohodka nekaterih vrst gospodarskih organizacij (Ur. list FLRJ, 32/62) je podjetje »Filmske novosti« ostalo brez sredstev. Zato je pozvalo vsa podjetja za predvajanje filmov, da za žurnale plačajo po 1 dinar na obiskovalca. Ker bi bila to dodatna obremenitev, ki bi najbolj priza-

Tehnični muzej Železarne Jesenice si lahko ogleda vsak, vendar pa mora z zvoncec pri vhodnih vratih poklicati uslužbenca muzeja, ali pa se zgledati v pisarni muzeja. Pisarna je odprta vsak delavnik ves delovni čas in tudi v popoldanskem času razen v sobotah.

Personalne vesti

za čas od 16. do 31. avg. 1963

72 sprejetih delavcev, 46 obračunanih delavcev, 4 sprejeti uslužbenci in 3 obračunani uslužbenci.

UPOKOJENI

so bili naslednji sodelavci:

Franc Podlipnik, 1908, valjarna 2400 — v ŽJ 26 let; Hasan Siljak, 1906, elektropeč — v ŽJ 16 let; Franc Udir, 1908, valjarna 2400 — v ŽJ 34 let; Avgust Kalan, 1908, valjarna 2400 — v ŽJ 21 let; Vinko Kavčič, 1902, direkcija — v ŽJ 34 let; Jožefa Vergles, 1911, odelek za obračun osebnih dohodkov — v ŽJ 28 let.

UMRLI

Jože Čeh, 1935, martinarna — plamenski rezalec; Jože Jež, 1926, promet — premikač; Jože Zalokar, 1912, mehanična delavnica — ključavničar in Adolf Stanič, 1943, Jeklovlek — II. ravna-

lec. Svojem naše iskreno so-

žalje!

POROKE

Majda Praprotnik, GEŽ — s Stanislavom Klakočar; Franc Šimac, poklicna gasilska četa — z Marjeto Mubi; Jerca Smolej, prepisni biro — s Štefanom Šimnicem; Alojz Vavtar, promet — s Pavlino Gaser.

ROJSTVA

Rudolfu Jerebu, javornik II — deček; Milanu Stuparju, Vatrostalna — deklica; Zijadu Dizdareviću, livarne — deklica; Štefanu Rožiču, predelovalni obrati — deklica.

ŽELEZAR — Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Krokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarni. Železarna Jesenice. Tel. int. 758 in 394 — Tisk CP - Gorenjski tisk.